

Vajdasági jövőkép

Mit várnak az itt élő emberek a jövőtől? Hogyan ítélik meg lakóhelyük, nemzeti közösségük és az ország jövőbeni kilátásait? Borúlatoan vagy bizakodóan tekintenek-e saját jövőjükre?

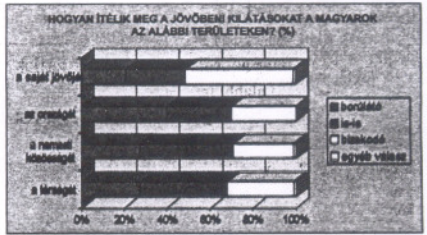
A jövővel kapcsolatos kérdések mindig foglalkoztatták az embereket. Vannak korok, helyzetek, amelyekre a bizakodás jellemző. Az emberek többsége úgy érzi, hogy munkájával fontos feladatot lát el, az általános boldogulást szolgálja, s helytállása, küzdelme révén hozzájárul a földi élet jobbításához.

Más korokban a jövő fenyegetőnek tűnik, amelyhez az elmúlás képzetei társulnak. Gazdasági krízisek, politikai válságok, a kultúra hanyatlásának következtében az emberek gyakran elvesztik a talajt a lábuk alól, megínog az igazságba, az értékekbe, legfőképpen saját fontosságukba vetett hitük. Ilyenkor depresszió, elmuláshangulat lesz úrrá egész térségeken, népeken, vagy társadalmi rétegeken.

Vajon mi a helyzet nálunk? Mit várnak az emberek a jövőtől, itt és most, tíz évvel a politikai változások után, egy széthullott országban, négy elszennvedett háborúval, embargóval, bombázással, nyomorral és egy féltreikerült (vagy félig sikerült) „forradalommal” a hátuk mögött?

A mai nyugati társadalmak az embereknek jólétet, biztonságot, szabadságot, egyenlőséget ígérnek. Azt, amit ma boldogságnak nevezünk. A harmadik évezredben a posztkommunista társadalmak sem ígérhetnek egyebet: egyetlen emberi közösségek, települések, régiók, országok, amelyeknek és nemzetnek sem lehet más célja, minthogy erre törekedjen: megteremtse az általános társadalmi boldogság feltételeit. De vajon mennyire hisznek az emberek ebben az ígértetben? Mit várnak a jövőtől? Hogyan ítélik meg lakóhelyük, nemzeti közösségük és az ország jövőbeni kilátásait? Borúlatoan vagy bizakodóan tekintenek-e saját jövőjükre? Többek között ezekre az izgalmas kérdésekre kerestünk választ egy átfogó kutatási program keretében.

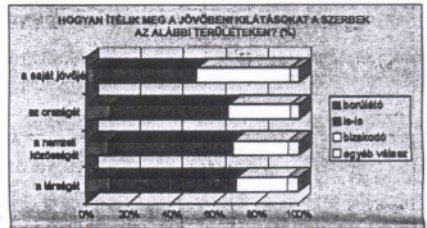
A jövőképre vonatkozó kérdésünk így hangzott: „Hogyan ítéli meg a jövőbeni kilátásokat a térség (régió), a nemzeti közösség, az ország fejlődése, valamint a saját sorsának alakulása szempontjából? 1 – borúlatoan, 2 – köztes érzéssel (is-is), 3 – bizakodóan, x egyéb válasz.”

megkérdezettek közül szinte mindenki válaszolt. Az ország jövőjének megítélésében más a helyzet. A válaszolók 40 százaléka borúlátó, 30 százaléka bizakodó, 30 százaléka pedig „is-is” állásponton van. A térség és a nemzeti közösség jövőbeni kilátásának megítéléséhez viszonyítva tíz százalékkal többen vannak azok, akik az ország jövőjével kapcsolatban borúlátóak. Annál optimistábbak a magyarok, ha saját jövőjükre van szó. Pontosabban 50 százalékuuk bizakodó, 28 százalékuuk köztes választ adott, 21 százalékuuk pedig borúlátó.

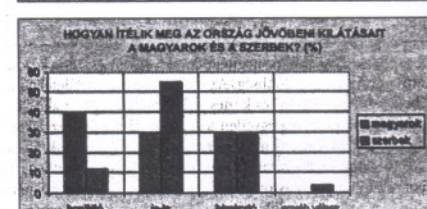
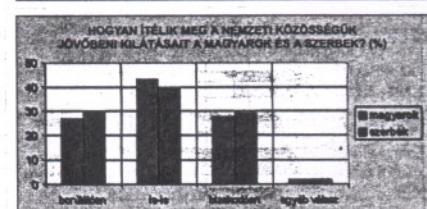
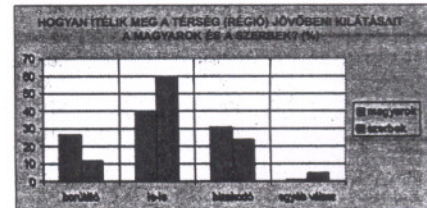
Hogyan ítélik meg a jövőbeni kilátásokat a szerbek az alábbi területeken?

	borúlátó		is-is		bizakodó		egyéb válasz	
	N	%	N	%	N	%	N	%
a térségét	27	12	134	59	56	24	11	5
a nemzeti közösségét	26	11	132	58	59	26	11	5
az országét	28	12	125	55	66	29	9	4
a saját jövőjét	9	4	110	48	101	44	8	4

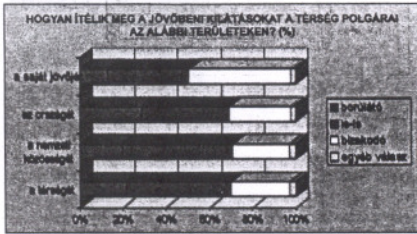
A szerbek választai a magyarokéhoz viszonyítva a közép felé, az „is-is” választ irányba tolódnak el. Több mint 50 százalékuk nem tudott a kérdésekre határozott választ adni, és ez a bizonytalanság minden vizsgált területre vonatkozhat. A jövő megítélésében tapasztalható nagyobb fokú bizonytalanság miatt kevesebb közöttük a bizakodó, de a borúlátó személyek száma is, mint a magyarok között. Az ország jövőjét illetően azonban kevésbé borúlátóak (12 százalék), mint a magyarok, de semmivel sem bizakodóbbak (30 százalék). Saját jövőjükre vonatkozóan is „visszafogottabb” válaszokat adtak a magyaroknál, bár alig van közöttük borúlátó (4 százalék), a magyaroknál kevésbé bizakodóak, számuk nem éri el az 50 százalékot (44 százalék).

A két etnikai csoportot összevetve talán azt lehetne mondani, hogy a magyarok is, szerbek is többségükben kizárólag saját jövőjüket illetően bizakodóak, más területeken a jövőbeni kilátásokat illetően bizonytalanok, legfőképpen köztes válasszal szolgáltak. A szerbek részéről ugyanakkor mintha valamelyest nagyobb fokú bizonytalanság volna tapasztalható, amennyiben sokkal inkább tartózkodtak a konkrét állásfoglalástól, a pozitív és negatív véleménynyilvánítástól, mint a magyarok.

Hogyan ítélik meg a jövőbeni kilátásokat a térség lakói az alábbi területeken?

	borúlátó		is-is		bizakodó		egyéb válasz	
	N	%	N	%	N	%	N	%
a térségét	137	22	298	48	172	27	17	3
a nemzeti közösségét	125	20	319	51	163	26	17	3
az országét	179	29	252	40	180	29	13	2
a saját jövőjét	88	13	284	38	297	47	13	2

A térség (régió) jövőjét illetően a megkérdezettek fele (48 százaléka) köztes álláspontra helyezkedett (se nem optimista, se nem pesszimista), 22 százaléka borúlátó, 27 százaléka bizakodó, 3 százaléka nem válaszolt.

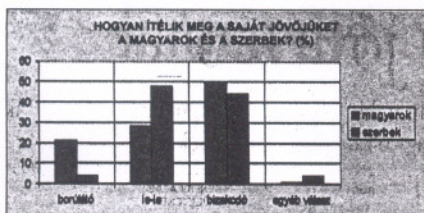
Saját nemzeti közösségük jövőjének a megítélésében egy aránytalant mintha tanácstalanabbak lennének az emberek: 51 százalékuuk köztes, „is-is” álláspontra helyezkedett, 20 százalékuuk borúlátó, 26 százalékuuk bizakodó, 3 százalék ezúttal sem válaszolt a kérdésre. Ami az ország jövőbeni kilátásait illeti a bizonytalankodók (köztes álláspontra helyezkedők) száma csökken (40%), a borúlátóak és bizakodóak száma pedig egyforma arányban oszlik meg, 29-29 százalék, míg a megkérdezettek 2 százaléka nem tudott válasszal szolgálni.

Felmérési eredmények szerint leginkább önmagukban bíznak az emberek. A megkérdezettek mintegy fele (47 százaléka) bizakodó a saját jövőjét illetően, 38 százaléka köztes érzéssel gondol a jövőre, a borúlátóak száma 13 százalékra csökken, s 2 százalék tért ki a válaszadás elől. A térség, a nemzet és az ország jövőjére vonatkozó válaszokkal ellentétben, amelyekre leginkább a tanácstalanság jellemző, az anketában részt vevő személyek saját jövőképe egyértelműen pozitív. Ez volna az, ami az átlagokból kiolvasható. De lássuk, mit rejtenek ezek az átlagok: hogyan vélekednek jövőbeni kilátásairól külön a szerbek és a magyarok, a férfiak és nők, a falun élők és városiak?

Hogyan ítélik meg a jövőbeni kilátásokat a magyarok az alábbi területeken?

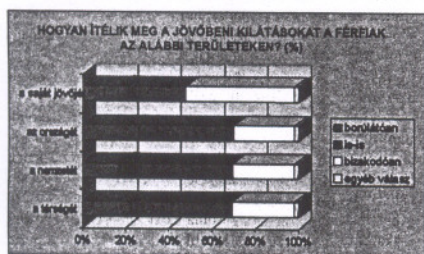
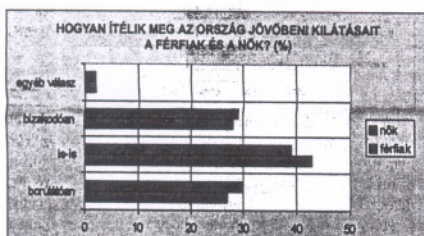
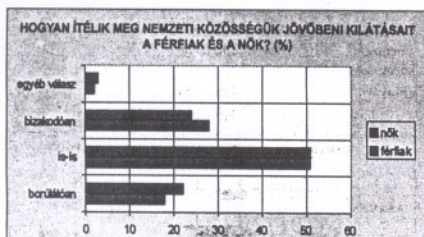
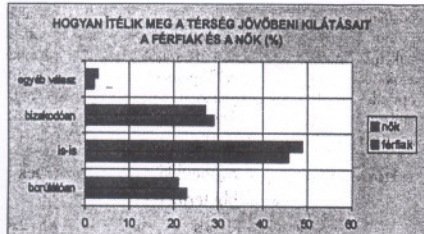
	borúlátó		is-is		bizakodó		egyéb válasz	
	N	%	N	%	N	%	N	%
a térségét	88	27	130	40	101	31	4	1
a nemzeti közösségét	87	27	140	43	92	28	4	1
az országét	128	40	96	30	97	30	2	0
a saját jövőjét	67	21	92	28	161	50	3	1

A magyarok a térség és saját nemzeti közösségük jövőbeni kilátásait hasonlóképpen ítélik meg: A jövőt illetően borúlátó 88, illetve 87 százalékuuk, köztes álláspontra helyezkedett 40, illetve 43 százalékuuk, és kifejezetten bizakodó 31, illetve 28 százalékuuk. A

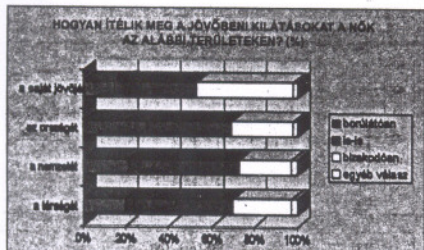
Hogyan ítélik meg a jövőbeni kilátásokat a férfiak az alábbi területeken?

	borulató		is-is		bizakodó		egyéb válasz	
	N	%	N	%	N	%	N	%
a térségét	65	23	128	46	81	29	6	2
a nemzeti közösséget	51	18	144	51	79	28	6	2
a közösséget	76	27	119	43	80	28	5	2
a saját jövőjét	30	10	105	38	139	50	6	2

Hogyan ítélik meg a jövőbeni kilátásokat a nők az alábbi területeken?

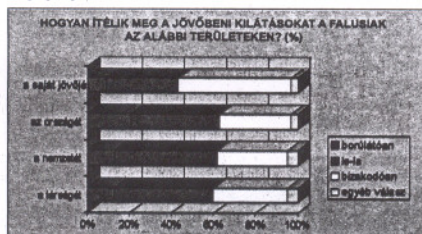
	borulató		is-is		bizakodó		egyéb válasz	
	N	%	N	%	N	%	N	%
a térségét	72	21	170	49	91	27	11	3
a nemzeti közösséget	74	22	175	51	84	24	11	3
az országát	103	30	133	39	100	29	8	2
a saját jövőjét	53	15	129	38	155	45	7	2

A jövőbeni kilátások megítélésében a férfiak és a nők között nincs számottevő különbség. Az eltérés az egyes területeken a „borulató”, „bizakodó” és köztes „is-is” válaszok között alig 2-3 százalékos. A különbség egyetlen területen éri el a 5 százalékos, mégpedig a saját jövő megítélésében: míg a férfiaknak 50, a nőknek csupán 45 százaléka bizakodó saját jövőjét illetően. A borulatók aránya viszont 5 százalékkal magasabb a nőknél, mint a férfiaknál: az előbbieknél 15, az utóbbiaknál 10 százalék.

Hogyan ítélik meg a jövőbeni kilátásaikat a falvakban élő emberek az alábbi területeken?

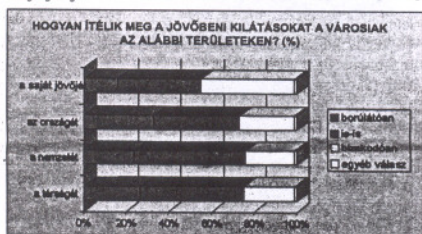
	borulató		is-is		bizakodó		egyéb válasz	
	N	%	N	%	N	%	N	%
a térségét	27	13	102	47	76	35	11	5
a nemzeti közösséget	29	13	105	49	71	33	11	5
az országát	45	21	90	42	73	34	8	3
a saját jövőjét	19	9	74	34	115	53	8	3

A falun élő emberek viszonylag bizakodóan tekintenek a jövőre, különösen saját sorsuk alakulása tekintetében. A falvakban élők több mint fele, 53 százaléka, derulató a saját jövőjét illetően, 9 százalékos nyilatkozott borulatóan, 34 százalékos bizonytalan, hol így, hol úgy látja a dolgot. A falvak lakói közül a térség és a nemzeti közösség jövőbeni kilátásaira vonatkozóan is többen nyilatkoztak bizakodóan (35-33 százalékos), mint borulatóan (13-13 százalékos). A különbség nem elhanyagolható mértékű, hiszen több mint 20 százalékos. Az ország jövőjét eléggé borulatóan látják (21 százalékos), a derulatók azonban ezen a téren is többen vannak (34 százalékos).

Hogyan ítélik meg a jövőbeni kilátásaikat a városi jellegű településen élő emberek az alábbi területeken?

	borulató		is-is		bizakodó		egyéb válasz	
	N	%	N	%	N	%	N	%
a térségét	110	27	196	48	96	24	6	1
a nemzeti közösséget	96	24	214	52	92	23	6	1
az országát	134	33	162	40	107	26	5	1
a saját jövőjét	64	16	160	39	179	44	5	1

Ha összevetjük a városi jellegű településen élők válaszait a falvakban élők válaszaival, azt tapasztalhatjuk, hogy a bizakodó személyek aránya csökken, a borulatóké viszont növekszik, olyannyira, hogy csaknem megduplázódik. Így például a térség (régión) és a nemzeti közösség jövőjét a falun élők 13 százalékkal szemben a városiak 27, illetve 24 százaléka látja borulatóan. Növekszik a városiak körében az ország jövőjével kapcsolatos borulatók száma is, 21-ről 33 százalékosra emelkedik. De a falun élőkhez viszonyítva a városiak körében növekszik a saját jövőjüket borulatóan megítélők száma is, 9-ről 16 százalékosra emelkedik, a bizakodók száma viszont 53-ról 44 százalékosra csökken. Ezek az eltérések ugyan nem túl jelentősek, mégis határozott tendenciát jeleznek. Ha megpróbálnánk összegezni a jövőképre vonatkozó felmérés eredményeit, azt kell mondanunk, hogy a déli vidéki emberek alapvetően bizakodóak a jövőt illetően. Es ha megmondjuk, hogy az elmúlt években milyen mostoha sorsban volt osztályrészük, és hogy jelenleg is milyen átalános körülmények között élnek, ez a bizakodás nagy erőtartható, élni akarást jelez. A magyarok leginkább az ország, Kis-Jugoszlávia sorsát látják problematikusnak, a térség (régión) és a saját nemzeti közösségük jövőjére vonatkozó válaszok megfelelnek a várható (Gauss-görbe) eloszlásnak.

Eredményeink szerint a jövő megítélésében a nemek között nincs különbség, ahogyan nincs jelentős eltérés az etnikai csoportok között sem. A tapasztalható csekély eltérés alapján legfeljebb azt az állítást lehetne megkockáztatni, hogy a szerbek jobban kétközbe vannak esve, mint a magyarok, ami az egykori Jugoszláviában történtek után talán érthető is.

Felmérési eredményeinkkel kapcsolatban fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy a tömegtájékoztató eszközök sokkal sötétebbre festik az eget, reménytelenebbnek látják a jövőt, mint a tájékoztatás címzettjei. Az emberek tisztában vannak azzal, hogy a térség, a nemzeti közösség, de különösen az ország sorsánál nincs egészen rendben, az ezzel kapcsolatos kétségek jelen vannak válaszaikban (ezért is adtak legtöbbször a borulató és bizakodó helyett köztes válaszokat), az egészséges bizakodásukat és élni akarásukat azonban nem lehet elvitatni, és élt volna a közhangulat rontásával – egyes riporterek személyes életérzéseinek a kivetítésével és általánosításával – aláadni. Különösen a magyar nemzeti közösség sorsát illetően hangzanak el nap mint nap borulató jóslatok, kilátástalanságot sugalló megnyilatkozások. Szerencsére a délvidéki magyarok bizakodását és élni akarását szorongatott helyzetük ellenére sem könnyű a pusztulás rémképeivel és félelmek gerjesztésével aláadni. De azért az értelmiség ne ezen, hanem ha lehetséges, egy pozitív jövőképpé kimunkálásán fáradozzon.